

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу У Ян'їліня на тему: «Підготовка майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті КНР», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність дисертаційної роботи. Питання роботи з обдарованими дітьми в КНР увійшло до кола педагогічних проблем в КНР лише у другій половині ХХ століття під впливом радянської педагогічної науки. Більшість часу показником обдарованості дитини вважалися тільки її успіхи у навчанні, і, як наслідок, - можливість вступити до вишу, до партійної організації, до лав армії тощо, тобто - соціальний успіх. Обдарованість як самостійна категорія (без компоненту соціальної успішності) китайськими вченими не розглядалася. Сьогодні в КНР склалася чітка система відбору та роботи з обдарованими дітьми, яка за своєю структурою майже копіює радянську чи американську: ініціатива в розвитку та демонстрації обдарованості дитини належить батькам, які водять дитину на гуртки та додаткові заняття, а держава звертає увагу на таку дитину після досягнення нею перших результатів та здобутків. Після цього дитина потрапляє в державну систему роботи з обдарованими дітьми, яка передбачає або розвиток її в профільних навчальних закладах (спортивних, музичних, хореографічних, технічних зокрема і інтернатного типу), або цей процес іде під щільним наглядом школи (якщо справа стосується соціально, емпативно та комунікативно обдарованих дітей).

На початку ХХІ століття Китай запропонував масштабну реформу педагогічної освіти. Нині у країні створюється багатовекторна система педагогічної освіти, що має різноманітні форми та стандарти, основу якої складають державні педагогічні вузи різних типів та рівнів. Однак через те, що вищі та професійні заклади педагогічної освіти в країні покликані забезпечити кадрами виключно державні школи, виникає питання, як відбувається фахова підготовка майбутніх вчителів, які працюють в неформальному секторі, оскільки саме йому державою делеговано проводити першу підготовку, пошук та відбір обдарованих дітей в країні.

Робота здобувача є актуальною не тільки для китайської педагогічної науки через надання конкретних рекомендацій щодо покращення практики підготовки майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми та в неформальному секторі, але і до української науки, оскільки презентує такі автентичні методи підготовки майбутніх вчителів в самій системі неформальної освіти (підготовка на першому робочому місці, самопідготовка, онлайн курси з подальшим сертифікуванням тощо).

Актуальність та практична цінність роботи У Яньліня є високою за рахунок ґрунтовного аналізу першоджерел (нормативних актів, виступів керівників різних рівнів, китайської періодики тощо), яка є новітньою (2019-2022 рр.) та дотепер не була представлена в українському науковому просторі.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано як складову частину комплексних програм науково-дослідної роботи кафедри початкової і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди «Сучасні освітньо-виховні технології в підготовці вчителів» (державний реєстраційний номер 0111U008876) та «Інноваційні технології в підготовці фахівців різних галузей» (державний реєстраційний номер 0120U104987).

Наукова новизна і теоретична значущість дослідження полягають у тому, що *вперше*:

- *досліджено* теорію та практику підготовки та перепідготовки вчителів КНР до роботи з обдарованими дітьми в закладах неформальної освіти як в державних педагогічних закладах вищої та професійної освіти, так і іншими засобами: самоосвіта, онлайн освіта, підготовка фахівця на робочому місці тощо;
- *уточнено* ключові для дослідження поняття, зокрема, “неформальна освіта”, “недержавна освіта”, “приватна освіта”, “обдаровані діти”, “обдарованість” з огляду на сучасні китайські педагогічні реалії та чинне законодавство;
- *розкрито* етапи формування неформальної освіти як сектору надання освітніх послуг в сучасній КНР та форми її взаємодії з формальною освітою в країні;
- *визначено* роль держави у підготовці майбутніх вчителів до роботи з

обдарованими дітьми, роботи в закладах неформальної освіти та контентного наповнення освітніх програм для навчальних закладів педагогічного профілю, зокрема і приватної форми власності в країні;

Подальшого розвитку набула розробка питань фахової підготовки педагогічного персоналу в КНР;

Надано прогнозів щодо розвитку неформальної освіти як форми надання освітніх послуг в КНР у найближчий період та впливу законодавчих змін 2021-2022 рр. на підготовку педагогічного персоналу для роботи з обдарованими дітьми в країні.

Характеристика основних положень роботи. Робота має традиційну структуру, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (266 найменувань, з них 192 — іноземними мовами, з яких – 109 є автентичними китайськомовними джерелами).

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, завдання дослідження, предмет дослідження, об'єкт дослідження, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок здобувача, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження.

У Розділі 1 дисертації проаналізовано ключові для дослідження поняття, висвітлено погляди науковців на сутність поняття «обдарованість» в китайській фаховій літературі та соціальній традиції, визначено основні концепції та підходи до трактування поняття «обдарована дитина», які сьогодні домінують на державному рівні та в китайському науковому просторі, визначено перспективи розвитку педагогічної роботи з обдарованими дітьми у майбутньому з огляду на сучасні китайські соціальні та освітянські реалії, види обдарованості, які визнаються сучасною китайською теорією та практикою, та форми роботи з обдарованими дітьми.

У Розділі 2 на основі студіювання наукових джерел, узагальнення положень законодавчих та нормативно-правових актів, аналізу звітів у галузі

освіти КНР визначено місце неформальної освіти в процесі надання освітніх послуг в КНР, а також визначено генезу цієї соціальної та педагогічної реалії. В Розділі подано авторську етапізацію розвитку неформальної освіти в Китаї та КНР, яка враховує зміни у законодавстві країни в галузі освіти. Цінним є матеріал, поданий в Розділі 2, який стосується форм навчальних закладів, які законодавчо відносяться в КНР до сектору неформальної освіти, а також моделі співпраці формального та неформального секторів ринку надання освітніх послуг, що має місце в Сучасній КНР.

У Розділі 3 проаналізовано практика підготовки майбутніх вчителів до роботи як в секторі неформальної освіти як такому, так і до роботи з обдарованими в закладах неформальної освіти. Особливу увагу привертає аналіз практики підготовки майбутніх фахівців в приватних педагогічних університетах КНР (питання, яке дотепер не розглядалося в українській фаховій літературі) та за рахунок альтернативних форм: самоосвіта, педагогічна інтэрнатура, соціальна практика та волонтерство, підготовка в самій системі закладів неформальної освіти тощо.

Особливої уваги українських науковців заслуговує Параграф 3.3, в якому надається ґрунтовний аналіз змін, які відбулися в китайському законодавстві щодо організації ринку освітніх послуг у 2021-2022 рр. та прогнози, які надає дослідник, з цього приводу. Вони можуть послугувати базисом для подальших досліджень щодо змісту, форм і методів підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми в КНР в умовах онлайн та цифрового навчання; підготовки майбутніх педагогів до роботи з обдарованими дітьми з особливими потребами; порівняльного аналізу підготовки вчителів до роботи з обдарованими та в неформальній освіті в Україні, країнах Євросоюзу, США та КНР на сучасному етапі тощо.

Повнота викладення результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Основні положення дисертаційної роботи висвітлено у 12 працях (з них 6 - одноосібні): 2 статті – у наукових фахових виданнях України, 3 статті – у виданнях, що включені до наукометричної бази

даних Web of Science Q 3, 1 – частина колективної наукової праці, опублікованої англійською мовою в країні Європейського Союзу (Австрія), 7 тез доповідей у збірках міжнародних конференцій

Висновок: Дисертаційна робота «Підготовка майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті КНР» є самостійним і завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконано здобувачем особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Робота характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувача в науку та достатньо повно оприлюднені у наукових працях здобувача, за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням. Дисертація відповідає спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 N 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України N 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 N 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України N 44 від 12.01.2022), а її автор У Янєлінь заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент:

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри початкової і
професійної освіти
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Вікторія УШМАРОВА